

KARTA SIECI PROGRAMU KLUB MŁODEGO ODKRYWCY

I

Program Klub Młodego Odkrywcy

Program Klub Młodego Odkrywcy, w skrócie KMO (ang. *Young Explorer's Club YEC*, ros. *Клуб Молодого Открывателя КМО*) to międzynarodowy program edukacyjny koordynowany przez Centrum Nauki Kopernik (CNK) przy wsparciu Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności (PAFW). Pierwsze kluby powstały w 1998 roku, a w 2002 uzyskały wsparcie programu „Równać Szanse” Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności i Polskiej Fundacji Dzieci i Młodzieży. Do 2005 roku KMO koordynowali inicjatorzy programu – nauczyciel geografii, Janusz Laska i Kłodzkie Towarzystwo Oświatowe. Po czterech latach, w 2009 roku, na zaproszenie Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności rozwojem i koordynacją całego przedsięwzięcia zajęło się Centrum Nauki Kopernik.

II

Misja programu KMO

Tworzymy społeczność, w której ludzie stają się sprawczy, uczą się samodzielnie i od siebie nawzajem.

KMO przyczynia się do rozwoju kompetencji przyszłości u dzieci, młodzieży i dorosłych – umiejętności rozwiązywania złożonych problemów, krytycznego myślenia, cyfrowych, komunikowania się i współpracy. Program wykorzystuje dydaktykę konstruktywistyczną i metodę badawczą. Klub to mikrosocjeczność KMO, w skład której wchodzi osoba dorosła (opiekunka lub opiekun) oraz dzieci i młodzież (klubowicze i klubowiczki). Na zajęciach w klubach, dzieci i młodzież, samodzielnie i we współpracy, przeprowadzają doświadczenia za pomocą prostych, tanich i łatwo dostępnych materiałów. Opiekunowie KMO facylitują (wspierają, ułatwiają) eksperymentowanie i proces uczenia się.

III

Zasady działania

Zasady działania klubów oraz współpracy w sieci programu KMO regulują:

- Karta programu KMO;
- Karta sieci programu KMO;
- Model rozwoju programu KMO za granicą.

Ponadto z każdą instytucją partnerską Centrum Nauki Kopernik zawiera:

- porozumienie o współpracy na okres dwóch lat z możliwością przedłużenia lub na czas nieokreślony;
- umowę na realizację działań wymagających przepływów finansowych, na okres jednego roku bądź na czas wykonania danego działania.

IV

Sieć programu KMO

Sieć programu KMO w Polsce i za granicą tworzą klubowicze i klubowiczki, Opiekunowie KMO oraz partnerzy instytucjonalni. Dzięki szeroko zakrojonej współpracy KMO może skutecznie działać, upowszechniając uczenie się przez badanie i konstruowanie, ale i animować rozwój lokalnych środowisk edukacyjnych.

Członkowie, członkinie i instytucje w sieci KMO:

- klubowicze i klubowiczki;
- Opiekunowie KMO;
- partnerzy regionalni (instytucje);
- partnerzy ogólnopolscy (instytucje);
- partner ds. rozwoju KMO na wschodzie (instytucje);
- partnerzy zagraniczni (instytucje).

Członkowie i członkinie sieci są wspierani również przez osoby, instytucje i organizacje z otoczenia lokalnego formalnie pozostające poza siecią KMO.

V

Cele sieci programu KMO

- Zwiększenie dostępu dzieci, młodzieży i dorosłych do programu KMO w Polsce i zagranicą.
- Rozwój kompetencji przyszłości dzieci, młodzieży i dorosłych.
- Wsparcie Opiekunów KMO w rozwoju kompetencji potrzebnych do pracy z klubowiczami i klubowiczkami.
- Wsparcie społeczności KMO w prowadzonych przez nią działaniach oddolnych.
- Dzielenie się wiedzą i doświadczeniem w sieci KMO i innych środowiskach edukacyjnych.

Siłą programu jest swoboda działania i szeroki przekrój specjalizacji zaangażowanych osób – Opiekunów KMO oraz klubowiczów i klubowiczek – a także instytucji partnerskich, tworzących społeczność Klubów Młodego Odkrywcy. Ta społeczność wspólnie pracuje na rzecz rozwoju KMO w lokalnych środowiskach. Współodpowiedzialność oraz komplementarność i interdyscyplinarność działań przekłada się na zaangażowanie i kreatywność w tworzeniu nowych form aktywności.

VI

Koordinator programu KMO

Działania w ramach programu KMO koordynuje Centrum Nauki Kopernik. Centrum pozyskuje partnerów, buduje i realizuje strategię rozwoju programu w Polsce i za granicą, nadzorując spójność działań oraz realizację planu przez wszystkie podmioty w sieci.

Centrum Nauki Kopernik zapewnia partnerom i Opiekunom KMO warunki współpracy w sieci:

- tworzy warunki sprzyjające efektywnej komunikacji, w tym: zarządza stroną www.kmo.org.pl; przygotowuje newsletter KMO; organizuje spotkania przedstawicieli i przedstawicielek społeczności KMO (stacjonarne i online); rozwija i upowszechnia formaty dyskusyjne w społeczności KMO;
- organizuje spotkania międzynarodowej społeczności KMO z udziałem Opiekunów KMO, aktualnych i potencjalnych partnerów instytucjonalnych z Polski i z zagranicy oraz instytucji, organizacji i firm zainteresowanych inwestowaniem w rozwój społeczności KMO; dzięki spotkaniom CNK tworzy okazje do dzielenia się wiedzą i doświadczeniem wśród aktualnych i potencjalnych uczestników i uczestniczek programu (przykładem takiego spotkania jest Forum KMO);
- wspiera rozwój kompetencji klubowiczów i klubowiczek oraz Opiekunów KMO poprzez: szkolenie i merytoryczne wspieranie trenerów i trenerek związanych z instytucjami partnerskimi; tworzenie i udostępnianie zasobów i narzędzi edukacyjnych KMO; angażowanie społeczności KMO w działania sprzyjające społecznej partycypacji w nauce, m.in. poprzez projekty badawcze, pikniki oraz festiwale nauki;
- przygotowuje formalne zasady współpracy w programie (m.in. porozumienia i umowy z partnerami, zasady udostępniania danych i eksponowania logotypów);
- obejmuje patronatem wydarzenia partnerów realizowane w ramach programu KMO.

Równocześnie z funkcją koordynatora całego programu Centrum Nauki Kopernik pełni rolę koordynatora regionalnego na Mazowszu, wspierając Opiekunów KMO w regionie na zasadach przyjętych dla wszystkich partnerów regionalnych.

VII

Partnerzy programu KMO

Sieć licząca niemal 1000 klubów w kilku krajach funkcjonuje dzięki udziałowi instytucjonalnych partnerów programu, którzy działają na różnych poziomach w zależności od roli pełnionej w programie oraz od realizowanych zadań.

Partner strategiczny

Partnerem strategicznym KMO jest Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności, która na mocy porozumienia zawartego w 2009 roku powierzyła Centrum Nauki Kopernik koordynację, rozwój oraz upowszechnianie dzielności programu. PAFW wspiera finansowo realizację tych

zadań, przyczyniając się tym samym do rozwoju edukacji i wyrównywania szans edukacyjnych młodego pokolenia.

Partnerzy ogólnopolscy

Partnerzy ogólnopolscy to uznane i doświadczone instytucje oraz organizacje działające na rzecz rozwoju edukacji. Partnerom i Centrum Nauki Kopernik przyświecają wspólne cele i wartości znajdujące odzwierciedlenie w działaniach realizowanych w programie. Partnerzy angażują się w rozwój całego programu KMO, bezpośrednio w rozwój kompetencji Opiekunów KMO, ponadto promują idee programu w środowiskach, gdzie prowadzą swoją działalność programową. Obecnie partnerzy ogólnopolscy programu KMO to: Krajowy Fundusz na Rzecz Dzieci (od 2016 r.), Fundacja Uniwersytet Dzieci (od 2017 r.), Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży (od 2018 r.), Szkoła Edukacji Uniwersytetu Warszawskiego i Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności (od 2019 r.).

Obszary działań partnerów ogólnopolskich:

- tworzenie i udostępnianie zasobów edukacyjnych;
- wymiany międzynarodowe;
- działania adresowane do Opiekunów KMO, m.in. spotkania, warsztaty, konferencje;
- animowanie współpracy Opiekunów KMO z naukowcami i naukowczyniami.

Partnerzy regionalni w Polsce

Partnerzy regionalni to instytucje i organizacje, które rozwijają KMO w swoich regionach. Sieć partnerskiej współpracy zwiększa dostępność, zapewnia wysoką jakość i trwałość programu KMO. Dzięki partnerom regionalnym Opiekunowie KMO zyskują szybszy i wygodniejszy dostęp do warsztatów, mogą brać udział w konferencjach, piknikach naukowych i spotkaniach bliżej swojego miejsca zamieszkania. Instytucje partnerskie pełnią rolę ośrodków umożliwiających lokalnym klubom regularną wymianę doświadczeń i czuwają nad optymalnym rozwojem sieci w regionie.

Partnerzy regionalni odpowiadają za:

- wspieranie rozwoju kompetencji klubowiczów i klubowiczek oraz Opiekunów KMO, w tym:
 - organizację minimum jednego w roku wydarzenia skierowanego do Opiekunów KMO (profil wydarzeń ustalany jest z Centrum Nauki Kopernik w formie dyskusji nad złożonym Planem działania), ze szczególnym wskazaniem na warsztaty/szkolenia dla Opiekunów KMO, lokalne pikniki/festiwale oraz wydarzenia o profilu sieciującym lokalne kluby;
 - organizację wydarzeń dla lokalnych klubów KMO (w tym zapewniających interakcję z naukowcami i naukowczyniami);
 - wspieranie klubów we współpracy z partnerami spoza sieci KMO (np. udział w SPiN Day lub Festiwalach Nauki);

- wspieranie klubów w przedsięwzięciach realizujących cele programu opisane w Karcie programu KMO;
- rozwijanie zasobów edukacyjnych, m.in. scenariuszy i inspiracji KMO na stronie www.kmo.org.pl;
- stworzenie i wspieranie grupy trenerów i trenerek – dwóch, trzech dorosłych osób przeszkolonych przez specjalistów Centrum Nauki Kopernik – którzy będą prowadzili szkolenia i warsztaty, w tym warsztaty pn. „Jak prowadzić KMO”;
- koordynowanie sieci społecznościowej Opiekunów KMO w swoim regionie, w tym:
 - wyznaczenie w swojej organizacji osoby kontaktowej do prowadzenia komunikacji z Centrum Nauki Kopernik;
 - wyznaczenie w swojej organizacji osoby kontaktowej do prowadzenia komunikacji z lokalnymi klubami (może być to ta sama osoba co w poprzednim podpunkcie);
 - komunikacja wewnątrz sieci KMO w regionie poprzez m.in. udostępnianie w lokalnych kanałach edukacyjnych informacji na temat aktywności KMO, nowych projektów oferowanych Opiekunom KMO, w tym aktywności wymagających wsparcia Centrum Nauki Kopernik;
 - monitorowanie aktywności klubów w regionach, aby móc lepiej odpowiadać na potrzeby klubów;
 - uczestnictwo w przynajmniej jednym w roku spotkaniu partnerów KMO;
 - do dnia 30 maja każdego roku przedstawienie Planu działania w ramach partnerstwa (wg wzoru dostarczonego przez Centrum Nauki Kopernik);
 - do ostatniego dnia czerwca każdego roku przygotowanie i przesłanie do Centrum Nauki Kopernik Raportu rocznego z realizacji zadań zadeklarowanych w Planie działania na dany rok (wg wzoru dostarczonego przez Centrum Nauki Kopernik);
 - zapewnienie ochrony danych osobowych uczestników i uczestniczek programu zgodnie z obowiązującym prawem;
- zaznaczanie w wyraźny sposób przynależności do programu KMO przy wykorzystaniu systemu identyfikacji wizualnej KMO zgodnie z księgą znaku KMO.

Partnerzy regionalni programu KMO według roku przystąpienia do programu:

2015 Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Olsztynie;

Stowarzyszenie Upowszechniania Wiedzy ExploRes w Rzeszowie;

2017 Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Chełmie;

Politechnika Wrocławska;

Zespół Szkół Technicznych Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Lesznie;

- Uniwersytet w Białymstoku;;
- 2018 Politechnika Łódzka – Łódzki Uniwersytet Dziecięcy
Uniwersytet Śląski w Katowicach – Śląskie Międzyuczelniane Centrum Edukacji i Badań Interdyscyplinarnych;
Młodzieżowe Obserwatorium Astronomiczne im. Kazimierza Kordylewskiego w Niepołomicach;
- 2019 Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy;
Centrum Wsparcia Rzemiosła, Kształcenia Dualnego i Zawodowego w Kaliszu;
Porozumienie Wyższej Szkoły Bankowej w Gdańsku oraz Dolnośląskiej Szkoły Wyższej we Wrocławiu.

Centrum Nauki Kopernik oraz partnerzy strategiczny, ogólnopolscy i regionalni realizują działania w programie w ramach dostępnych zasobów finansowych i możliwości organizacyjnych.

VI

Program KMO za granicą

Program KMO działa poza granicami Polski od 2009 roku. Idea trafiła na podatny grunt w wielu krajach na wschodzie, szczególnie w Gruzji. Potrzeby samodzielności, sprawczości, innego sposobu nauczania niż w państwowym systemie edukacji są podobne jak w Polsce. Kluby powstawały w Litwie, w Ukrainie i w Białorusi. Pierwsze porozumienia z zagranicznymi partnerami, z Ilia State University w Tbilisi w Gruzji oraz Vytautas Magnus University w Kownie w Litwie, Centrum Nauki Kopernik zawarło odpowiednio w 2014 i 2016 roku.

Chcąc usprawnić upowszechnianie i rozwój programu na wschodzie, Centrum Nauki Kopernik, partner ds. rozwoju KMO na wschodzie Fundacja Szkoła z Klasą oraz partner strategiczny Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności stworzyły dokument pn. „Model rozwoju programu za granicą”. Za wdrażanie modelu przyjętego w dokumencie odpowiada Fundacja Szkoła z Klasą, prace finansuje Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności.

W sieci KMO jest też Etiopia. Porozumienie o współpracy z Uniwersytet w Mekkele w Etiopii Centrum Nauki Kopernik podpisało w 2019 roku.

Partner ds. rozwoju KMO na wschodzie

W 2018 roku Centrum Nauki Kopernik zawarło porozumienie o współpracy z Fundacją Szkoła z Klasą. Na mocy porozumienia Centrum i Fundacja, w konsultacji z Polsko-Amerykańską Fundacją Wolności, razem podejmują decyzje dotyczące wyboru krajów, gdzie zostaną rozpoczęte działania na rzecz budowania lokalnej sieci KMO, wyboru partnerów zagranicznych, zakresu działań KMO i sposobu ich finansowania w kolejnych państwach. Działania zaplanowane na kolejne kraje i lata spisywane są w oddzielnych dokumentach.

Partnerzy zagraniczni

Partnerzy programu KMO w danym kraju mają za zadanie wypromować i upowszechnić program w ciągu trzech lat. W ich działaniach wspiera je Centrum Nauki Kopernik, Fundacja Szkoła z Klasą oraz Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności. Po upływie trzech lat partnerzy zagraniczni samodzielnie rozwijają lokalny program KMO w oparciu o własne kompetencje, zasoby finansowe i zdolności organizacyjne. Robią to we współpracy w międzynarodowej sieci społeczności KMO.

Partnerzy zagraniczni odpowiadają za:

- utrzymanie zespołu wspierającego rozwój programu i prowadzone w nim działania (m.in. instytucja koordynująca, zespół trenerów i trenerek);
- prowadzenie ewidencji aktywnych klubów;
- pozyskiwanie, szkolenie i wspieranie Opiekunów KMO;
- organizację krajowego dorocznego Forum KMO;
- udział swojego przedstawiciela w Forum KMO w Polsce i dorocznym spotkaniu partnerów zagranicznych;
- dzielenie się wiedzą i zasobami merytorycznymi w społeczności KMO;
- składanie corocznego raportu z działań programowych;
- kontakt z partnerami oraz aktywnymi Opiekunami KMO z innych krajów, pomoc w nawiązywaniu współpracy.

W 2020 roku w sieci KMO działają następujący partnerzy zagraniczni:

- Ilia State University w Tibilisi w Gruzji (od 2014 roku);
- Mekelle University w Mekelle w Etiopii (od 2019 roku);
- Konsorcjum organizacji z Ukrainy: Centrum Nauki w Tarnopolu oraz Lwowskie Centrum Dowženka (od 2020 roku).

Kandydaci na partnerów zagranicznych na rok 2021:

- Konsorcjum z Armenii, w skład którego wchodzi Jinishian Memorial Foundation oraz Biurakańskie Obserwatorium Astrofizyczne.